

Stratum Zero

12.09 – 03.12

Địa Tầng Số 0

Giới thiệu triển lãm (Bản Tiếng Việt)

⁽¹⁾ Địa tầng trong Địa chất học là các lớp vật chất xếp chồng lên nhau tạo thành vỏ Trái Đất. Khi có địa chấn xảy ra, các lớp địa tầng biến dạng: uốn nếp, đứt gãy, sụt, nén, bồi tụ tạo nên diện mạo mới của mặt cắt địa tầng.

⁽²⁾ Số 0 biểu trưng cho tính chất kép của sự vật, sự việc: là một số thực nhưng đồng thời mang ý nghĩa về sự không có thực, khoảng trống và hư vô tuyệt đối. Song sự tồn tại của số 0 giúp cho các số khác được biểu thị đúng giá trị của nó.

Tham chiếu khái niệm trong Địa chất học để tạo ra hình dung về ‘một không gian lưu dấu trầm tích thời gian’, **địa tầng** hàm chứa những liên tưởng về sự tích tụ, hấp thu, lắng đọng của những mạch ngầm văn hoá và biến động lịch sử chồng chất. Mượn ý này để phóng chiếu tới triển lãm, **Địa tầng số 0** định vị điểm khởi đầu, nơi những dấu vết lộ diện trên bề mặt dẫn dắt tới những địa tầng khác và từ đó xác lập nên một cấu trúc tổng thể. Chúng tôi (The Outpost) đặt mình trong dòng chảy nghệ thuật địa phương, bắt đầu với mong muốn khai đào, ráp nối những dấu tích đang bị vùi lấp, che phủ.

Địa tầng số 0 trưng bày tác phẩm của các nghệ sĩ Việt trong **Bộ sưu tập The Outpost**, phần nào làm hiển lộ bối cảnh thẩm mỹ và quang cảnh tinh thần Việt Nam đương thời. Điều này được thể hiện thông qua cách thức các tác giả xử lý và tái cấu trúc ngôn ngữ chất liệu; nỗ lực bóc tách và ghi dấu triết lí Á Đông cũng như dòng chảy văn hóa dân gian bền bỉ; cùng những góc nhìn lịch sử ẩn mật, ngoại biên.

Các tác phẩm của 12 nghệ sĩ - Điểm Phùng Thị, Võ An Khánh, Nguyễn Huy An, Hoàng Dương Cẩm, Lý Trần Quỳnh Giang, Nguyễn Thị Thanh Mai, Phạm Trần Việt Nam, Phan Thảo Nguyên, Phi Phi Oanh, Hà Mạnh Thắng, Trần Tuấn, Trương Công Tùng - khi được nhìn nhận, soi chiếu dưới một góc tiếp cận khác đã phô bày một mặt cắt đa tầng của nghệ thuật Việt.

Triển lãm do Đội ngũ giám tuyển của The Outpost thực hiện.

Xin gửi lời cảm ơn chân thành nhất tới toàn bộ các nghệ sĩ góp mặt trong triển lãm.

Thiết kế nhận diện: Studio DUY

Nhóm sản xuất triển lãm: Dương Dương, Leminh, Công ty

Thiết kế & Xây dựng Mai Minh, Trần Tùng, Lê Đình Chung, anh Hải Phú, anh Đỗ Văn Hoàng, Tạ Lê Duy Anh cùng sự hỗ trợ của các thành viên Workshop kiến trúc Adhoc Housing Architecture (Nguyễn Minh Hiệp, Nguyễn Đức Mạnh, Trần Tuấn Dương, Nguyễn Thị Thơm)

Đối tác kỹ thuật: Museum Technik, Hexagon Vietnam, Unios

Hỗ trợ chuyển ngữ: Nguyễn Thành Đan, Nguyễn Thành Tâm, Nguyễn Thị Minh Ngọc và sự hỗ trợ tận tâm của Giám đốc Sáng lập Ariel Phạm cùng toàn thể đội ngũ The Outpost.

THE
OUTPOST

Cơ thể như một quang cảnh

Các tác phẩm trong khu vực đầu tiên của triển lãm đều gợi lên sự hiện diện dù không trực tiếp nhưng rất rõ rệt của cơ thể. Thông qua việc nhìn nhận lại ranh giới trong và ngoài cơ thể vật lý hay nhìn vào những vết hàn nội tâm của một hình hài luôn (phải) “trình diễn”; thông qua những thủ pháp sáng tác đậm tính hành lễ và những hành vi cử chỉ mang tính trình diễn, quang cảnh xã hội dần dần được hé mở.

Trương Công Tùng (1)

Chân dung vắng mặt

Thuộc dự án “Nhựa cây vẫn chảy”

Văn bản in, 2019 - tiếp diễn

Kích thước thay đổi theo không gian

Kiến tạo bối cảnh mới cho câu nói của một người Tây Nguyên trong cuốn “Linh Hồn và các Giác Mộng” (thuộc tập sách “Miền đất huyền ảo - Các dân tộc miền Núi Nam Đông Dương”) của Jacques Dournes do nhà văn Nguyễn Ngọc dịch, Trương Công Tùng chơi đùa với sự thấy và không thấy.

Dòng chữ: Tôi đã nghe người ta nói: “Mắt tôi lừa dối, quên, không biết nhìn thấy cái thật” thể hiện niềm tin bản địa về đời sống biến hóa của linh hồn giả trang sau lớp vỏ vật chất hư ảo. Chúng hiện ra trên ô cửa kính, nhòa mờ cùng quang cảnh phía sau; chồng chập vào những phố xá, lùm cây, người xe và cao ốc bên ngoài phòng triển lãm.

Nguyễn Thị Thanh Mai (2)

Bên ngoài*

Mô hình phụ khoa, hạt cườm, 2012

(a) 21 x 12 x 4 cm và (b) 8.5 x 15.5 x 11 cm

Nghệ sĩ dùng từ “bên ngoài” để đặt tên cho tác phẩm làm từ mảnh phụ khoa - một dụng cụ thăm khám vốn được sử dụng để đưa vào bên trong cơ thể người phụ nữ. Tên tác phẩm, như một phép đối, đảo ngược trạng thái chức năng ban đầu của vật thể, vạch ra một ranh giới riêng tư ngầm định giữa những gì là bên ngoài và bên trong thân thể con người.

Hành động gắn liền mảnh phụ khoa những hạt cườm, đặt chúng lên bức trưng bày, đã có động cùng một lúc bản trạng vừa kiêu hãnh, vừa mong manh. Ranh giới riêng tư giữa bên ngoài và bên trong bị di dời đã ít nhiều để lại những ám ảnh cho chủ thể về sự thương tổn, chiếm lĩnh và quyền lực.

*Tác phẩm (b) không thuộc BST The Outpost.

Lý Trần Quỳnh Giang (3)

Tiếng nói(a)

Khắc gỗ, 2009

15 x 200 cm x 3 chi tiết

Sầu thẳm trong tôi(b)

Khắc gỗ, 2016

96.5 x 73 cm

Chân dung(c)

Khắc gỗ, 2010

100 x 68.5 cm

Nơi họ hướng tới(d)

Khắc gỗ, 2016

105 x 79 cm

Chuỗi tác phẩm của Lý Trần Quỳnh Giang nằm ở đường biên giữa hội họa và điêu khắc, mở ra một cách nhìn khác về khắc gỗ - ngôn ngữ vốn phản chiếu nhiều thực, nết cỗ hoặc thiên về lối trang trí ước lệ.

Những gương mặt, ánh mắt, cử chỉ và chuyển động của đôi tay như dìu ra từ thân cây tạo nên tương tượng về một sự hoà thân, đan quyện giữa thó ván và mạch máu. Hành động khắc, khoét, đẽ mục xuống mặt gỗ bẩn làm lộ diện hình tướng nội tâm, gợi ra cảm giác về sự ngưng lưu, nén chặt đầy tĩnh lặng và sâu thẳm. Thông qua những tác động rõ rệt của cơ thể người sáng tác, các tác phẩm dẫn người xem bước vào thế giới của suy tư cá nhân - một vùng tinh thần trầm lắng và man mác buồn.

Nghệ sĩ dùng từ “bên ngoài” để đặt tên cho tác phẩm làm từ mảnh phụ khoa - một dụng cụ thăm khám vốn được sử dụng để đưa vào bên trong cơ thể người phụ nữ. Tên tác phẩm, như một phép đối, đảo ngược trạng thái chức năng ban đầu của vật thể, vạch ra một ranh giới riêng tư ngầm định giữa những gì là bên ngoài và bên trong thân thể con người.

Hành động gắn liền mảnh phụ khoa những hạt cườm, đặt chúng lên bức trưng bày, đã có động cùng một lúc bản trạng vừa kiêu hãnh, vừa mong manh. Ranh giới riêng tư giữa bên ngoài và bên trong bị di dời đã ít nhiều để lại những ám ảnh cho chủ thể về sự thương tổn, chiếm lĩnh và quyền lực.

*Tác phẩm (b) không thuộc BST The Outpost.

Nguyễn Huy An (4)

Bài luyện tập cảm xúc*

Sắp đặt, chỉ trên giấy dó, 2020-2023

Kích thước đa dạng

Bài luyện tập cảm xúc của Nguyễn Huy An là một lưu trữ cá nhân về hồi ức và lịch sử đậm chất địa phương. Chúng có thể được xem như 36 trình diễn, được chuyển dịch thành dạng ghi chép để lưu nhớ và phản tú.

Tác phẩm là những nét vẽ và chữ viết tay bằng chỉ trên giấy dó, ghi lại cuộc dạo chơi qua các khung gian, thời gian, biểu tượng của đồng bằng Bắc Bộ nơi anh sinh ra và lớn lên. Mỗi dòng chữ mô tả một hành vi: bắt đầu bằng dòng từ, kết thúc bằng tính từ, gói nhau đều đặn, tạo nên nhịp của sự xem. Các hành vi tưởng như mơ hồ nhưng đều là một cái nhìn sâu vào trong tâm thức của cả một dải văn hoá đồng bằng đang mai một.

*Tác phẩm không thuộc BST The Outpost.

Phạm Trần Việt Nam (5)

Văn tế Thập loại Chúng sinh #2

Sơn dầu, thêu chỉ trên toan, 2014-2015

166.5 x 1719 cm

Mục tiêu để từ áng văn chiêu hồn kinh điển của Nguyễn Du, tác phẩm Văn tế thập loại chúng sinh #2 của Phạm Trần Việt Nam “chuyển tiếp cõi hư vô trở lại hình hài”.

Sáng tác với chất liệu mầu mực là sơn dầu trên toan, nhưng Phạm Trần Việt Nam giải phóng minh khỏi những quy tắc cơ bản của hìn họa này. Anh vẽ bằng đầu ngón tay, bắt đầu từ góc của bức tranh rồi vẽ lan dần toàn bộ cuộn toan. Anh trực tiếp khắc họa chủ thể mà không qua bước vẽ lót, sau đó đục, cắt, khoét toan rồi khâu, thêu lại bằng chỉ màu. Các nhân vật anh vẽ dường như đều chìm trong một không khí giống như địa ngục, không có sự phân biệt hay phân chia階級. Trong tranh của anh, nỗi thống khổ dường như là điều bao trùm lên toàn bộ chúng sinh.

Tính thiêng của vật chất

Trong hành trình khai đào những mạch ngầm bẩn địa, vật chất đóng vai trò như một chất dẫn quan trọng. Sơn mài, giấy, mực, vật chất hữu cơ... tương tác với môi trường tự nhiên, mang

trong mình lịch sử và câu chuyện về vùng đất nơi chúng ra đời. Các tác phẩm trong khu vực này của triển lãm đặc biệt lưu tâm tới sự truyền thừa các giá trị tinh thần cùng sự tích lũy tính thiêng trong vật chất và sự vật.

Hà Mạnh Thắng (6)

Bé sen cổ trong đêm #1

Than chì, sơn mài, sơn dầu và mực trên giấy canson, 2020

41.5 x 59.5 cm

Nghiên cứu bẹ sen cổ #9

Than chì, mực trên giấy dó, 2019

38 x 57 cm

Nghiên cứu bẹ sen cổ #10

Than chì, sơn mài và mực trên giấy can, 2020

60 x 84 cm

Nghiên cứu bẹ sen cổ #11

Than chì, sơn mài và mực trên giấy can, 2020

84 x 60 cm

Bốn tác phẩm trưng bày thuộc chuỗi tranh Nghiên cứu bẹ sen cổ của Hà Mạnh Thắng. Niềm yêu thích và đam mê cổ vật đã gợi ý cho nghệ sĩ cảm giác về vật liệu, tinh thiêng và màu sắc trong tranh, cũng như những vết tích của thời gian.

Hai bức Nghiên cứu bẹ sen cổ #10 & #11 vẽ trên giấy can để lộ các lớp lang của cùi chì và chất liệu: nét than chì, nét mực, vết sơn khô. Tinh thiêng trong suốt của giấy can làm rõ sự chắc chắn trong đường nét, độ tập trung, dứt khoát trong bút lực.

Khi vẽ trên chất liệu có tính chất đặc hơn như giấy canson, và dùng gam nền tối như trong bức Bé sen cổ trong đêm #1, bề mặt tranh có những đường kẻ chia ô, định vị. Lúc này, sự tập trung chuyển từ nét sang bố cục và phối cảnh.

Trương Công Tùng (7)

U đất tha hương

Đất, nước, tro bụi, những linh hồn, 24 u đất,

2000 năm trước - đang tiếp diễn

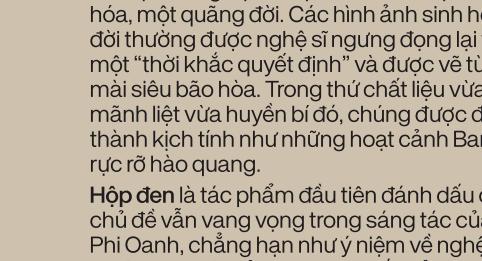
Kích thước đa dạng (thay đổi theo thời gian, nhiệt độ, môi trường...)

Ngày xưa ở vùng đất nọ có một mảnh u đất, cứ mỗi lần nó rung lên sẽ phát ra ánh sáng lấp lánh như vàng và tiếng ru êm ái, đến nỗi làm cho tất cả những ai đi qua đó đều phải mê mẩn. Một ngày kia, một nhóm người lạ nghe lời đồn về u đất họ, bị lôi cuốn bởi vẻ đẹp và ám thanh của nó, họ quyết định chia u đất ra và gửi làm của riêng.

Họ sử dụng những công cụ từ thô sơ cho đến hiện đại nhất để phân tích và chia tách u đất ra thành nhiều mảnh. Nhưng từ giây phút đó, điều kỳ diệu đã chấm dứt. Sự ấp lánh như vàng dần biến mất, ánh sáng lấp lánh chỉ còn là sự giả tạo của một lớp bụi phủ ma vàng, và u đất cũng không còn hát nữa... U đất đã rời đi.

Tác phẩm là 24 mảnh trông như xác thịt của một cơ thể bị cắt rời được làm từ đất, bụi, tro, bột nghệ... 24 là con số của thời gian, của ngày và đêm, của ánh sáng và bóng tối, của cớn thức và cớn mơ, của cớn tinh và cớn điện, của hiện thực và ảo ảnh...

Lời: Trương Đồi

Phi Phi Oanh (8)

Hộp đèn(a) - Trăng điện (Điện chảng)

Sơn mài (sơn ta), vàng lá, bạc lá, nhôm lá trên gỗ, 2005-2007

190 x 60 x 60 cm

Hộp đèn(b) - Tan dần

Sơn mài (sơn ta), vàng lá, bạc lá, nhôm lá trên gỗ, 2005-2007

190 x 60 x 60 cm

Hộp đèn(c) - Hang động

Sơn mài (sơn ta), vàng lá, bạc lá, nhôm lá trên gỗ, 2005-2007

190 x 60 x 60 cm

Hộp đèn(d) - Bản tin

Sơn mài (sơn ta), vàng lá, bạc lá, nhôm lá trên gỗ, 2005-2007

190 x 60 x 60 cm

Hộp đèn tái hiện lại những quang cảnh quen thuộc như trăng xuyên qua tán lá trong đêm, loa phát thanh treo trên cột điện, quả dưa hấu rơi xuống sàn... Đó là cuộc dạo chơi trong ký ức của những hình ảnh sầu cũ lặp đi lặp lại, thường bị chìm khuất trong梦魘 thường nhật. Song qua thời gian, chính tổng số mảnh lẻ ấy đã tạo nên kết cấu cho ấn tượng tập thể về một trải nghiệm: một nơi chốn, một nén văn hóa, một quãng đời. Các hình ảnh sinh hoạt đời thường được nghệ sĩ ngưng đọng lại trong một “thời khắc quyết định” và được vẽ từ sơn mài siêu bão hòa. Trong thứ chất liệu vừa mảnh liệt vừa huyền bí đó, chúng được đẩy lên thành kịch tính như những hoạt cảnh Baroque rực rỡ hào quang.

Hộp đèn là tác phẩm đầu tiên đánh dấu các chủ đề vẫn vang vọng trong sáng tác của Phi Phi Oanh, chẳng hạn như ý niệm về nghệ thuật như một “tứ cung” hay “bến cảng” của kí ức tập thể. Những chiếc hộp lớn này tựa như những rương báu chứa đựng kỷ vật nắm giữ quá khứ cổ xưa và hiện tại tiếp diễn.

Điểm Phùng Thị (12)

Điện Biên Phủ trên không(a)

Màu bột trên giấy, 1972, 110 x 75 cm

B52 dưới trời Việt Nam*(b)

Mực trên giấy, 1972, 104 x 74 cm

Điểm Phùng Thị là điều khắc ghi lừng danh thế giới về hệ thống mìn (mìn) và bom (đạn) của chiến tranh Việt Nam. Tác phẩm là phản hồi của người nghệ sĩ với bối cảnh lịch sử nước nhà, khi chiến dịch “Điện Biên Phủ trên không” hướng ánh nhìn của cả thế giới tới Việt Nam. Trận không chiến này đã đặt dấu mốc quan trọng thay đổi cục diện cuộc chiến, góp phần thiết lập lại hòa bình đất nước.

*Tác phẩm 12 (b) mượn từ tư gia ông Phan Đình Hồi.

Phan Thảo Nguyên (13)

Giác trưa nhiệt đới

Sắp đặt video hai kênh, chiếu đồng hiện, 2017

HD, màu, âm thanh, 13:41, tỉ lệ 16:9

Tác phẩm hình ảnh động Giác trưa nhiệt đới của Phan Thảo Nguyên kể câu chuyện tưởng tượng về một vùng nông thôn Việt Nam nơi chỉ có trẻ em sinh sống, lấy cảm hứng từ cuộc viễn du của nhà truyền giáo Dòng Tên người Pháp Alexandre de Rhodes, người khai sinh ra chữ Quốc ngữ.

Hai màn hình đồng hiện như nối dài không gian của hội họa, mở ra những diễn cảnh ở ranh giới giữa lịch sử và huy hiệu. Hình ảnh ẩn dụ và đậm chất thơ như “đóng băng” lại những định hình về địa lý và tuyền tính thời gian, đưa người xem vào một miền nơi họ lang thang trong suy ngẫm của riêng mình, về quá khứ và hiện tại.

*Nội dung trong phòng gồm một số hình ảnh huy hiệu có thể gây khó chịu với một số khán giả. Toàn bộ nhân vật nhỏ tuổi là diễn xuất với sự đồng ý và ủng hộ của phụ huynh.

Xin quý khán giả vui lòng lưu ý.

Một lịch sử ẩn mật

Các tác phẩm trong phần cuối của triển lãm soi chiếu vào lịch sử gia đình và ký ức cá nhân - những mảnh “vi-sử” (micro-history) đã và đang tồn tại song song với lịch sử cộng đồng và ký ức tập thể. Đó là những tiểu tự sự ngoại biên tồn tại lẩn khuất tạo ra các lớp lang quá khứ khác nhau, bối đắp nên sự hiểu về một Việt Nam độc đáo, đa chiều. Những diễn cảnh ẩn mật của lịch sử cũng mở ra suy tư về sự hư cấu và ‘ký ức’ tự nguyện’.

Hoàng Dương Cầm (9)